

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE
ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetuse, tel. 490-23. Piiskopi 2.
Tallinn, tel. 468-24. TALLINN, Toom-Rüütli 10.
Tellimishind aastas Kr. 5.—
ühes kuukirjaga „Konjunktur“ Kr. 12.—
Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA
A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsiooni juhataja J. Janusson
Sektsiooni nõukogu esimees J. Jaakson
Põllumajandussektsiooni juhataja J. Kurkus
Sektsiooni nõukogu esimees dr. E. Terasmäe
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 3

Tallinn, 23. jaanuaril 1940

VI aastakäik

SISU:

Lk.

PÖLLUMAJANDUS

Lõplikke saagiangmeid 1939. a. 98

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

Väliskaubandus detsembris 1939. a. 44
Väliskaubanduse tulemusi 1939. a. 45
Lühimuundiseid 46

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

Võiturg 48
Kaseiiniturg 48
Peekoniturg 48
Tapaloomade- ja lihaturg 49
Toornahkadeturg 49
Kanamunaturg 50
Piimaturg 50
Teraviljaturg 50
Linaturg 51
Kartuliturg 51
Aedviljaturg 52
Kalaturg 52

INFORMATSIOONI OSA

Eesti Panga nädalaruanne 53

VALISMINISTERIUMI VALISKAUBANDUSE
OSAKONNA TEATED

Hollandi sõjaaegne väliskaubandus 54
Hollandis kavatsusel majandusliku kaitse fondi
loomine 55
Saksa-Leedu kokkulepe juriidilise abiandmise
kohta tolliasjades 55
Toitainete koduste tagavarade soetamine Šveitsis 55
Sõjamajanduslikke korraldusi Ungaris 56
Sõjakonjunktur USA majanduses 56

CONTENTS:

Page

AGRICULTURE

Area Under Crops, Production and Yield in 1939 38

INDUSTRY AND TRADE

Foreign Trade in December, 1939 44
Results of Foreign Trade in 1939 45
Sundry Information 46

AGRICULTURAL MARKETS

Butter Market 48
Caseine Market 48
Bacon Market 48
Cattle and Meat Market 49
Rawhide Market 49
Egg Market 50
Milk Market 50
Grain Market 50
Flax Market 51
Potato Market 51
Vegetable Market 52
Fish Market 52

INFORMATION PART

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return 53

FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION

Dutch Foreign Trade in War-Time 54
Netherlands Plan Fund for Economic Protection 55
German-Lithuanian Agreement for Legal Advice
on Tariffs 55
Rationing of Household Food Supplies in Swit-
zerland 55
War Economic Regulations in Hungary 56
Economic Influence of War, in the U.S.A. 56

PÖLLUMAJANDUS

LÖPLIKKE SAAGIANDMEID 1939. a.

AREA UNDER CROPS, PRODUCTION AND YIELD IN 1939.

1939. a. vilja- ja heinasaagi lõplike kokkuvõtete tegemisel selgus, et saagid kujunesid suuremaks kui eelkõikuvõttele. Saagisuurenemine ilmnis peagu kõigi viljade juures.

Tolteravill. Rukkisaak kujunes paremaks kui aasta varem. Rukkikasvupind osutus samuti suuremaks, mis omajagu mõjustas suuremat kogusaaki. Rukkikasvupind oli m. a. 150 533 ha e. a. 147 780 ha vastu, s. o. 1,9% suurem. Keskmise saak ha-lt oli 15,1 kv e. a. 12,7 kv vastu, s. o. 18,9% parem. Viimase 10 a. keskmiselt saadi rukist 12,9 kv, seega osutus m. a. ha-saak 17,1% kõrgemaks viimase 10 a. keskmisest. Sõltuvalt suuremast kasvupinnast ja kõrgemast keskmisest ha-saagist kui m. a. ja ka viimase 10 a. keskmiselt kujunes m. a. rukki kogusaak neist suuremaks. Rukist saadi 1939. a. 227 700 tn e. a. 188 000 tn vastu, s. o. 21,1% rohkem. Viimase 10 a. keskmiselt saadi rukist 187 800 tn, seega oli m. a. saak sellest suurem 21,2%. Kasvutingimused olid rukkile soodsad, seetõttu kujunes ka rukkisaagi mihus heaks. Nagu selgus riiklikul viljaostul mõeldunud sügise, osutus rukki mahukaal tunduvalt raskemaks kui aasta varem.

Paremaks osutus rukkisaak m. a. Kesk-Eestis Viljandi-, Tartu- ja Pärnumaal. Maa keskmiselt kõrgeim rukkisaak oli Viljandi- ja Pärnumaal — 18,5 kv ha-lt, Tartu- ja Pärnumaal — 16,9 kv. Kõrgema saagiga valdkond, kus

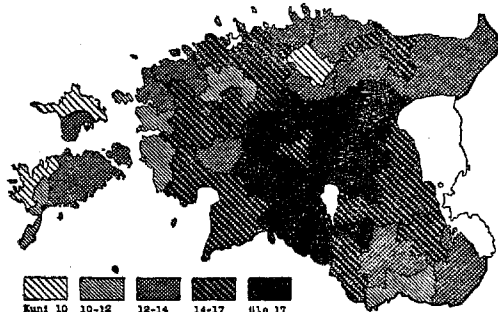
ha-saak ületas 17 kv, oli Kesk-Eestis ning oli võrdlemisi laialdane ja võttis oma alla Viljandimaa peagu kogu ulatuses, ida osa Pärnumaast, lõuna osa Järvamaast, põhja ja lääne osa Tartumaast ja osa Valgamaast vastu Viljandimaa piiri. Nimetatud kõrge-saagi-valdkonnas ainult Põltsivere konvendis jäi keskmine ha-saak pisut madalamaks 17 kv-st. Seda kõrge-saagi-valdkonda loodest ja kagust piiras valdkond, kus ha-saagid kõikusid 14—17 kv, ainult põhjast Järva- ja Virumaa-lt piiras seda valdkonda 12—14 kv ha-saakidega valdkond. Madalamad saagid olid saaril ja Kagu-Eestis Võru- ning Põltsu- ning Petserimaal, kuid alla 10 kv ha-saagiga piirkondi oli vähe.

Taliniisu kogusaak kujunes m. a. samuti nagu rukkilegi suuremaks e. a.-st. Taliniisusaagi suurenemine oli tingitud suuremast kasvupinnast. Aasta varem oli taliniisu saak hea ja ka hinnad olid soodsad, mis virgutab nisukasvupinna laiendamisele. 1938/39. a. talv oli aga nisu talvitamisele ebasobiv, mistõttu nisuorased tulid talvest välja kahjustatult ja paiguti väiksemal määral tuli neid kevadel künda isegi üles, et neid seemendada suviviljadega, kuid vaatamata sellele osutus nisukasvupind 1939. a. siiski suuremaks kui aasta varem. 1938. a. oli nisukasvupind 27 392 ha ja 1939. a. — 31 275 ha, s. o. 14,2% suurem. Taliniisu-kasvupinnad kogu omariikluse ajal on arenenud tõususuunas, kuigi mõnel aastal on ilmnenu

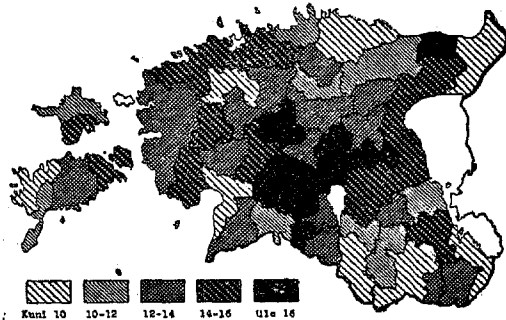
Rukki- ja nisukasvupind ning saak. — Rye and Wheat. — Area, Production and Yield.

	Tali- ja suvirukis — Rye			Taliniisu — Winter Wheat			Suviniisu — Summer Wheat		
	Kasvupind ha Total Area ha	Kogusaak kv Total Production quint.	Keskmi-selt ha-lt kg Average Yield per ha	Kasvupind ha Total Area ha	Kogusaak kv Total Production quint.	Keskmi-selt ha-lt kg Average Yield per ha	Kasvupind ha Total Area ha	Kogusaak kv Total Production quint.	Keskmi-selt ha-lt kg Average Yield per ha
1939	160 533	2 276 575	1 512	31 275	418 448	1 322	43 789	439 125	1 004
1938	147 780	1 880 383	1 272	27 892	336 690	1 412	42 290	467 526	1 106
1937	148 902	2 115 066	1 420	24 381	376 119	1 543	43 832	382 200	876
1936	136 644	1 535 140	1 123	17 900	227 099	1 269	47 612	435 171	914
1935	144 637	1 728 371	1 195	21 087	258 129	1 203	41 539	363 837	876
1934	147 218	2 302 343	1 564	22 105	371 061	1 679	42 910	474 637	1 106
1933—39	145 699	1 907 107	1 309	24 397	331 297	1 358	43 762	417 582	954
1930—34	147 548	2 012 619	1 364	17 249	250 010	1 449	34 029	349 564	1 027
1925—29	143 411	1 508 095	1 052	11 673	135 015	1 157	14 969	139 804	933
1920—24	158 584	1 593 049	1 005	8 025	82 076	1 023	9 588	77 088	804

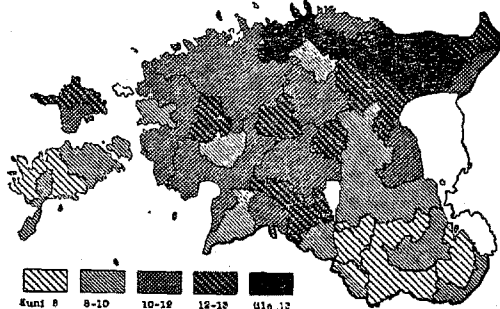
Rukksaak ha-lt kv.
Rye. — Yield per ha in quint.

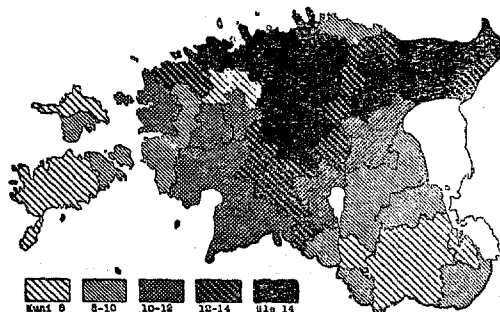
Talinisusaak ha-lt kv.
Winter Wheat. — Yield per ha in quint.

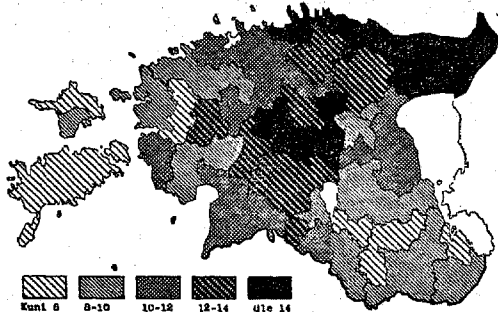
Suvinisusaak ha-lt kv.
Summer Wheat. — Yield per ha in quint.

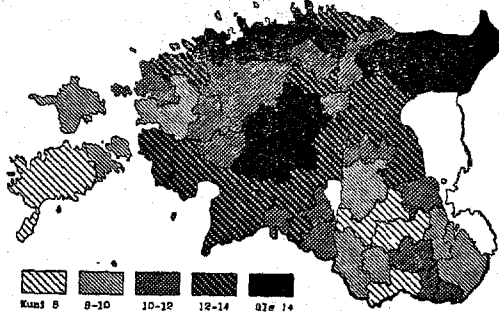
Odrasaak ha-lt kv.
Barley. — Yield per ha in quint.

Kaerasaak ha-lt kv.
Oats. — Yield per ha in quint.

Segaviljasaak ha-lt kv.
Mixed Crop. — Yield per ha in quint.

Söödavilja kasvupind ja saak. — Feed Grain. — Area, Production and Yield.

	Oder — Barley			Kaer — Oats			Segavili — Mixed Grain		
	Kasvupind ha	Kogusaak kv.	Keskmine ha-lt kg	Kasvupind ha	Kogusaak kv.	Keskmine ha-lt kg	Kasvupind ha	Kogusaak kv.	Keskmine ha-lt kg
1939	83 882	900 415	1 074	144 102	1 494 481	1 037	126 871	1 501 292	1 188
1938	87 728	987 428	1 108	148 906	1 765 053	1 185	84 624	1 115 998	1 319
1937	89 130	809 191	908	144 810	1 391 238	961	80 514	908 242	1 122
1936	101 254	868 439	858	138 019	1 198 234	825	82 595	791 965	960
1935	104 514	918 015	878	138 628	1 344 390	970	80 979	868 482	1 072
1934	104 017	1 148 827	1 104	187 901	1 595 729	1 156	76 947	1 036 121	1 347
1935—39	98 292	892 697	957	142 878	1 426 679	999	91 005	1 036 196	1 139
1930—34	107 940	1 107 173	1 026	149 669	1 455 575	1 013	75 490	842 125	1 146
1925—29	115 188	1 112 991	967	144 453	1 210 949	838	66 216	648 180	979
1920—24	122 691	1 137 648	927	154 864	1 360 102	879	53 163	525 334	988

vähene mine. Võrdluseks olgu tähendatud, et 1920—24. a. keskmiselt oli talinisu kasvupind 8025 ha, 1925—1929. a. keskmiselt — 11 673 ha, 1930—1934. a. keskmiselt — 17 249 ha ja 1935—39. a. keskmiselt — 24 397 ha, seega võrdluse alla võetud viisaastakute järgi on talinisu kasvupind viimasel viisaastakul kolmekordistunud võrreldes esimese viisaastakuga.

Riigi keskmiselt oli talinisu keskmine ha-saak m. a. 13,2 kv. e. a. 14,1 kv. vastu, s. o. 6,4% madalam. Viimase 10 a. keskmiselt oli talinisu ha-saak 13,6 kv, seega oli talinisu ha-saak m. a. 2,9% madalam viimase 10 a. keskmisest. Talinisu saagid olid kõrgemad Kesk-Eestis, kuid kõrgsaakide valdkond ei olnud nii ulatuslik nagu rukkide juures. Üle 16 kv. ha-saakidega valdkond võttis oma alla Kõpu-Karksi, Suure-Jaani, Viljandi, Põltsamaa ja Voldi konvendi ja väljaspool seda piiri veel Türi k-di Järva-maalt ning Jõhvi k-di Virumaalt. 14—16 kv ha-saakidega valdkondi oli kaks suuremat, suundudes edelast kirdesse, üks Pärnu-, Lääne- ja Harjumaalt ning teine alates Võrtsjärve idakaldalt, kulgedes läbi Tartumaa piki Peipsi äärt Virumaale. Madalamaks kujunesid talinisu saagid Kagu-Eestis, kuid üksikuid madalate saakidega valdkondi, kus ha-saak ei ulatunud 10 kv-ni, oli laialt piltatult üle kogu riigi.

Sõlturvalt suuremast kasvupinnast kujunes talinisu kogusaak suuremaks e. a-st. Talinisu saadi 41 300 tn. e. a. 38 700 tn. vastu, s. o. 6,7% rohkem. Talinisu kogusaagid viisaastakute järgi näitavad järjekindlat suurenemist kogu omariiklusaajal. 1920—24. a. keskmiselt oli talinisu kogusaak 8 200 tn, 1925—29. a. — 13 500 tn, 1930—34. a. — 25 000 tn ja 1935—39. a. keskmiselt 33 100 tn, seega viimase viisaastaku saak on ligi neljakordne võrreldes esimesega.

Suvinisu kogusaak jäi m. a. väiksemaks kui aasta varem, vaatamata suuremale kasvupinnale. Suvinisu-kasvupind tõusis m. a. 43 739 ha-le e. a. 42 290 ha vastu, s. o. 3,4%. Suviviljade kasvutingimused olid m. a. halvemad kui aasta varem, sellest sõlturvalt kujunes ka suvinisu ha-saak kehvemaks kui aasta varem. 1938. a. saadi suvinisu riigi

keskmiselt 11,1 kv ha-lt, kuid m. a. saadi 10,0 kv, s. o. 9,9% vähem. Viimase 10 a. keskmiselt saadi suvinisu 10,0 kv ha-lt, seega osutus m. a. saak võrdseks eelnenud 10 a. keskmise saagiga. Kõrgemaid saake saadi suvinisult P.-Eestis, kus kasvutingimused olid paremad, kuna L.-Eestis ja Saaremaal jäi suvinisu ha-saak kehvaks põuase suve tõttu. Maa keskmiselt kõige kõrgemale tõusis suvinisu saak Virumaal — 13,0 kv ha-lt, kuna madalamaks jäi Petserimaal — 7,7 kv ha-lt. Kõrgema saagi valdkond, kus ha-saagid ületasid 13 kv, võttis oma alla suure osa Virumaast ja laius osalt sealt edasi ka Harjumaale, võttes oma alla Kuusalu ja Raasiku konvendi piirkonna. Madalate saakide valdkond, kus ha-saagid olid alla 8 kv ha-lt, asus üks Saaremaa lääne osas, võttes oma alla Kihelkonna ja Kuressaare konvendi piirkonna, ning teine Kagu-Eestis, võttes oma alla suurema osa Võru- ja Petserimaast. Võrreldes m. a. olid ha-saagid kehvemad L.-Eestis, kus põud m. suvel andis end rohkem tunda kui P.-Eestis. P.-Eestis mõnedes piirkonnas osutus suvinisu saak isegi suuremaks kui aasta varem.

Suvinisu kogusaak kujunes m. a. 43 900 tn-le e. a. 46 800 tn vastu, s. o. 6,2% väiksemaks. Üldiselt on aga suvinisu kogusaagid arenenud tõususuunas. Vaadeldes suvinisu kogusaake viisaastakute järgi 1920. a. alates kuni käesoleva ajani selgub, et 1920—24. a. saadi suvinisu 7 700 tn, 1925—29. a. — 14 000 tn, 1930—34. a. — 35 000 tn ja 1935—39. a. keskmiselt — 41 800 tn. Suvinisu kogusaagid viisaastakute järgi on seega enam kui viiekordistunud.

Nisu kogusaak, s. t. suvi- ja talinisu kokku, kujunes ligikaudu sarniseks e. a-ga. M. a. talinisu enamsaak kattis peagu suvinisu vähemsaagi ja nisu kogusaak kujunes 85 200 tn-le, kuna e. a. oli see 85 500 tn.

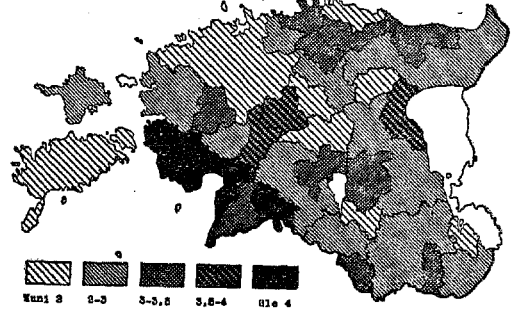
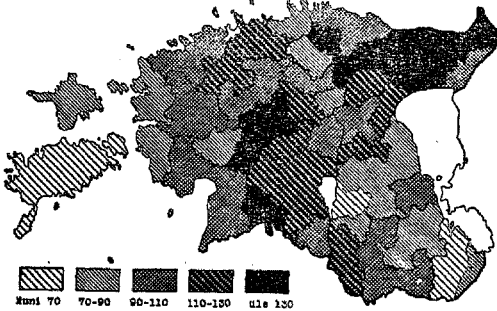
Kaunvilja- ja tatra saak kujunes m. a. väiksemaks kui aasta varem, tingitult väiksemast kasvupinnast ja madalamast ha-saagist. Kaunvilja ja tatra all oli 1939. a. 8 317 ha e. a. 9 283 ha vastu, s. o. 10,4% vähem. Riigi keskmiselt saadi neid vilju m. a. 7,5 kv ha-lt e. a. 9,7 kv vastu, s. o. 22,7% vähem. Sõlturvalt väiksemast kasvupinnast ja madalamast keskmisest ha-saagist kujunes kaunviljade ja tatra kogusaak

Kartuli ja juurvilja kasvupind ning saak. — Potatoes and Root Crop. — Area, Production and Yield.

	Kartul — Potatoes			Sõdajuurikad — Roots for Fodder		
	Kasvupind ha	Kogusaak kvintaalides	Keskmiselt ha-lt kg	Kasvupind ha	Kogusaak kvintaalides	Keskmiselt ha-lt kg
1939	88 892	8 742 528	9 835	10 748	1 337 034	23 040
1938	78 007	9 976 205	12 789	10 572	2 400 319	22 704
1937	75 530	9 855 942	13 049	9 696	2 463 305	25 405
1936	74 022	10 306 049	13 923	8 754	1 891 515	21 607
1935	73 587	8 926 954	12 131	8 419	1 584 869	18 825
1934	71 786	8 921 225	12 428	7 964	1 964 053	24 662
1935-39	78 008	9 561 535	12 257	9 638	1 935 417	20 081
1930-34	68 597	8 683 194	12 658	7 924	1 702 128	21 431
1925-29	67 219	7 142 907	10 626	6 514	1 260 627	19 353
1920-24	69 249	7 124 456	10 288	8 319	630 062	15 971

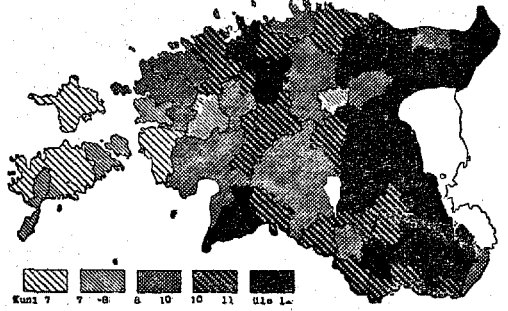
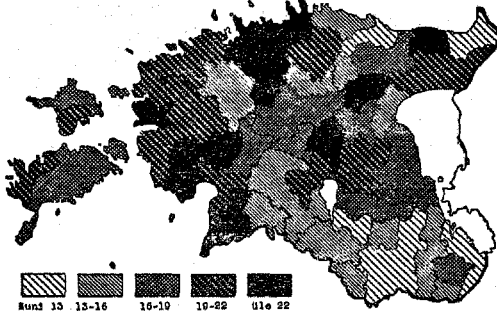
Kartulisaak ha-lt kv.
Potatoes. — Yield per ha in quint.

Linakiusaak ha-lt kv.
Flax Fibre. — Yield per ha in quint.

Põldheinasaak ha-lt kv.
Field Hay. — Yield per ha in quint.

Niitheinasaak ha-lt kv.
Meadow Hay. — Yield per ha in quint.

Linakasvupind ja -saak.
Flax. — Area, Production and Yield.

Heinaniitepind ja -saak.
Hay. — Area, Production and Yield.

	Kasvupind ha	Seeme — Linseed		Kiud — Fibre	
		Kogusaak kvintaal.	Keskmiselt ha-lt kg	Kogusaak kvintaal.	Keskmiselt ha-lt kg
1939	23 040	68 780	299	61 152	265
1938	23 300	88 947	380	76 193	326
1937	31 234	100 516	322	102 709	329
1936	28 860	111 884	395	87 140	307
1935	29 343	93 827	320	104 658	357
1934	21 310	73 535	345	70 844	332
1935-39	27 073	92 791	343	89 370	319
1930-34	20 691	73 063	353	65 533	317
1925-29	36 110	100 627	279	100 172	277
1920-24	25 674	88 082	343	59 657	349
1910-14	40 184	125 374	312	128 991	321

	Põldhein — Field Hay			Niithein — Meadow Hay		
	Niitepind ha	Kogusaak kvintaal.	Keskmiselt ha-lt kg	Niitepind ha	Kogusaak kvintaal.	Keskmiselt ha-lt kg
1939	219 938	3 818 893	1 736	927 959	8 771 149	945
1938	186 486	6 759 768	3 625	876 280	9 538 179	1 089
1937	177 337	5 243 452	2 960	884 684	8 818 350	997
1936	190 087	5 278 530	2 777	904 381	8 890 797	983
1935	177 909	4 641 135	2 777	906 905	8 523 390	941
1934	174 920	4 232 106	2 491	910 276	8 183 671	899
1935-39	190 351	5 209 316	2 737	899 834	8 908 473	990
1930-34	172 209	4 803 067	2 789	910 091	8 186 249	899
1925-29	143 332	4 295 901	2 997	877 790	8 543 537	973

6 200 tn-le e. a. 9 000 tn vastu, s. o. 2 800 tn ehk 31,1% väiksemaks. Kaunvilja- ja tatra-saagid osutusid paremaiks P.-Eestis, peamiselt Virumaal, ja nõrgemaiks Ida- ja L.-Eestis — Tartu-, Valga-, Võru- ja Petserimaal. P.-Eestis, Ambla ja Järva-Jaani konvendi piirkonnas erandina olid madalad kaunvilja ha-saagid.

Kõiki toitteravilju kokku, s. o. rukist, nisu, tatart ja kaunvilja, saadi m. a. 319 100 tn e. a. 282 500 tn vastu, s. o. 36 600 tn ehk 13,0% rohkem kui aasta varem. Toit-teraviljasaagi suhtes võib m. a. pidada täiesti rahuldavaks.

!Sõitervilii. Feed Grain.

Odrasaak jäi m. a. väiksemaks kui aasta varem, kuna kasvupind osutus väiksemaks kui aasta varem, samuti ka keskmine ha-saak. Odrakasvupind langes e. a. 87 728 ha-lt 1939. a. 83 832 ha-le, s. o. 4,4%. Odrakasvupinna vähenemine on nähtus, milline on ilmnenu juba mitmete aastate jooksul ja alates 1935. a. järjekindlalt. 1920—24. a. keskmiselt oli odrakasvupind 122 691 ha, 1925—29. a. — 115 138 ha, 1930—34. a. — 107 940 ha ja 1935—39. a. keskmiselt — 93 292 ha. Odrakasvupinna keskmisest suurusest viisaastakute järgi ilmneb vähenemine kogu omariikluse ajal järjekindlalt.

Ebasoodsate ilmastikuolude tõttu kujunes 1939. a. ka odra keskmine saak ha-lt madalamaks kui aasta varem. M. a. saadi otra riigi keskmiselt 10,7 kv ha-lt e. a. 11,0 kv vastu. Kõrgemaks kujunes odrasaak Järva- maal — 14,4 kv ha-lt, Virumaal — 13,6 kv ja Harjumaal — 12,4 kv. Odra kõrge- saagi- valdkondi P.-Eestis oli kaks, milledest üks asus Virumaal, võttes oma alla Narva, Jõhvi, Lüganuse, Viru-Jakobi, Simuna ja Iisaku põllumeeste-konvendi piirkonnad. Teine valdkond võttis oma alla suure osa Järvamaast, Harjumaast ja ulatus Põltsamaa ja Põltsamaa ja Põltsamaa ja Põltsamaa konvendi piirkonnaga ka Viljandimaale. Madalasaagi- valdkonnad asetsevad saaril ja Kagu-Eestis, madalasaagi- valdkonnas odrasaak jäi väiksemaks kui 8 kv ha-lt.

Koos keskmise saagi ja kasvupinna vähenemisega langes odra kogusaak m. a. 90 000 tn-le e. a. 96 700 tn vastu, olles seega 6 700 tn ehk 6,9% väiksem. Odra kogusaagid on näidanud kogu omariiklusalal vähenemisten-

dentsi, mis ilmneb odra kogusaagist viisaastakute keskmiste järgi 1920—24. a. keskmiselt oli odra kogusaak 113 800 tn, 1925—29. a. — 111 300 tn, 1930—34. a. — 110 700 tn ja 1935—39. a. keskmiselt — 89 300 tn.

Kaerasaak jäi m. a. väiksemaks kui aasta varem, sõltuvalt väiksemast kasvupinnast ja madalamast ha-saagist. Kaerakasvupind oli 1939. a. 144 102 ha e. a. 148 906 ha vastu, s. o. 4 804 ha ehk 3,2% väiksem. Kaerakasvupindade muutusis võib konstateerida, samuti nagu odra juureski, vähenemistendentsi, olgugi tagasihoidlikumalt. Kaerakasvupinna vaatlusest viisaastakute järgi 1920. a. alates kuni käesoleva ajani näeme, et kaera all oli 1920—24. a. keskmiselt 154 664 ha, 1925—29. a. — 144 453 ha, 1930—34. a. — 143 669 ha ja 1935—39. a. keskmiselt — 142 873 ha.

Kaera keskmised saagid ha-lt kujunesid 1939. a. üleriiklikus ulatuses madalamaks kui aasta varem. 1939. a. saadi kaera ha-lt riigi keskmiselt 10,4 kv e. a. 11,9 kv vastu, s. o. 12,6% vähem. Kaera keskmiste saakide vähenemine ei ilmnenu ühtlaselt üle riigi, vaid paiguti osutus 1939. a. ha-saak kõrgemaks e. a-st. Kaera kõrge- saagi- valdkondi, kus ha-saagid ületasid 14 kv, oli kaks: üks suurem, mis võttis oma alla suurema osa Virumaast ja ulatus piki põhja osa Harjumaale, ja teine Kesk-Eestis, võttes oma alla L.-Järvamaalt Türi ja Koeru ning P.-Viljandimaalt Põltsamaa ja Põltsamaa ja Põltsamaa konvendi piirkonnad. Madalamat saaki andis kaer saaril, Läänemaal ja Kagu-Eestis. Maade järgi madalamaks osutus kaera ha-saak Saaremaal — 6,7 kv ja kõrgemaks Virumaal — 13,8 kv.

Sõltuvalt madalamast ha-saagist ja väiksemast kasvupinnast kui aasta varem, kujunes kaera kogusaak samuti väiksemaks. 1939. a. saadi kaera 149 400 tn e. a. 176 500 tn vastu, s. o. 27 100 tn ehk 15,4% vähem.

Segavilja kogusaak kujunes m. a. suuremaks kui aasta varem, sõltuvalt tunduvalt suuremast kasvupinnast. Kuna e. a. talv kahjustas ristliikheina- põlde, püüti selle asendamiseks külvata rohkem segavilja. Segaviljakasvupind suurenes e. a. 84 624 ha-lt 126 371 ha-le, suurenedes seega 41 747 ha ehk 49,3%. Segaviljakasvupinnad on liikunud viimasel paaril aastakümnel tõususuu-

nas, kusjuures eriti viimasel viisaastakul on kasvupinna suurenemine kõige silmanähtavam. 1920—24. a. oli segaviljakasvupind 53 163 ha, 1925—29. a. — 66 216 ha, 1930—34. a. — 73 490 ha ja 1935—39. a. — 91 004 ha ehk ligi 2 korda nii suur nagu vaatlusalusel esimesel viisaastakul.

Ebasoodsate ilmastikuolude tõttu kujunesid segavilja ha-saagid madalamaks kui aasta varem. Riigi keskmiselt oli 1939. a. segaviljasaak ha-lt 11,9 kv e. a. 13,2 kv vastu. Segaviljasaak kujunes paremaks P.-Eestis ja nõrgemaks — L.-Eestis. Maa keskmiselt kõrgemaks osutus segaviljasaak Virumaal — 13,1 kv ha-lt e. a. 13,8 kv vastu ja madalamaks Saaremaal — 8,4 kv e. a. 13,8 kv vastu. Kõrgema kui 14 kv ha-saagiga valdkondi oli P.-Eestis Virumaal, mis võttis oma alla idapoolse osa Virumaast, teine Harjumaal põhjarannikul Keila põllumeeste-konvendi piirkonnast kuni Virumaale, ja kolmas valdkond L.-Järvemaal, laiudes sealt osalt ka Pärnu- ja Viljandimaale. Madalsaagivaldkonnad asetsevad saaril ja Kagu-Eestis, kus ha-saagid olid alla 8 kv.

Kasvupinna tunduva suurenemise tõttu kujunes ka segavilja kogusaak suuremaks kui aasta varem. Segavilja kogusaak 1939. a. tõusis 150 100 tn-le e. a. 111 600 tn vastu, suurenedes seega 38 500 tn ehk 34,5%. Koos kasvupinna suurenemisega on viimase paari aastakümne jooksul suurenenud segavilja kogusaagid, mis ilmneb kogusaagi muutustest viisaastakute järgi. 1920—24. a. saadi segavilja 52 500 tn, 1925—29. a. — 64 800 tn, 1930—34. a. — 84 200 tn ja 1935—39. a. — 103 620 tn.

Sõtteravilju saadi kokku 389 500 tn e. a. 384 800 tn vastu, s. o. 4 700 tn rohkem kui aasta varem. Sõtteravilja enamsaak saadi segavilja arvel, kuna odra ja kaera kogusaak osutus väiksemaks kui aasta varem.

Kartul ja loomasöödajuurikad.
Potatoes and
Root Crop.

Kartulisaak kujunes m. a. väiksemaks e. a-st, vaatamata suuremale kasvupinnale. Kartulikasvupind oli 1939. a. 88 892 ha e. a. 78 007 ha vastu, s. o. 10 885 ha ehk 14,0% suurem. Kartuli keskmine saak jäi aga väiksemaks kui e. a. ja ühtlasi ka väiksemaks viimase

10 a. keskmisest. Viimase 10 a. jooksul ei olnud üldse nii madalat kartuli ha-saaki nagu 1939. a. Riigi keskmiselt saadi kartuleid 98,4 kv ha-lt e. a. 127,9 kv vastu, seega osutus m. a. kartuli keskmine ha-saak 23,1% madalamaks e. a-st. Maade järgi kujunes kartulisaak ha-lt kõrgemaks Virumaal — 123,5 kv ja madalamaks Saaremaal — 51,6 kv ha-lt. Saaremaa kartulisaaki tuleb lugeda täiesti äpardunuks. Võrdlemisi madal oli kartulisaak ha-lt ka Põhja-Eestis — 64,2 kv.

Kartuli kogusaak kujunes 874 300 tn-le e. a. 997 600 tn vastu, s. o. 123 300 tn ehk 12,4% väiksemaks.

Loomasöödajuurikate saak kujunes m. a. samuti nagu kartuleilgi tunduvalt väiksemaks e. a-st, olgugi et nende kasvupind oli suurem. Loomasöödajuurikate all oli m. a. 10 748 ha e. a. 10 572 ha vastu, seega oli nende kasvupind 176 ha ehk 1,7% suurem. Loomasöödajuurikate kasvupind on näidanud senini püsivat tõusu aasta-aastalt, kuigi mitte suurt. Vaadates loomasöödajuurikate kasvupinna muutusi viimase paari aastakümne jooksul viisaastakute järgi selgub, et 1920—24. a. oli loomasöödajuurikate kasvupind 3 319 ha, 1925—29. a. — 6 514 ha, 1930—34. a. — 7 924 ha ja 1935—39. a. — 9 638 ha, seega järjekindel suurenemine.

Põua tagajärjel kujunes söedajuurikate keskmine saak madalamaks kui aasta varem ja madalamaks ka viimase 10 a. jooksul. M. a. saadi loomasöödajuurikaid 124,4 kv e. a. 227,0 kv vastu, s. o. 45,2% vähem. Maade järgi osutus söedajuurikate ha-saak paremaks Virumaal — 169,5 kv, Harjumaal — 162,0 kv ja Viljandimaal — 161,0 kv. Madalamaid saake saadi Kagu-Eestis ja saaril. Võrumaal oli loomasöödajuurikate saak 76,0 kv ha-lt, Põhja-Eestis — 85,8 kv ja Saaremaal — 83,3 kv.

Loomasöödajuurikate kogusaak kujunes m. a. 133 700 tn-le e. a. 240 000 tn vastu, s. o. 6 300 tn ehk 44,8% väiksemaks.

Loomasöödajuurikate saak võrreldes meie loomade arvuga on olnud väike, kuid sel aastal eriti, kuna kartulisaak jäi väiksemaks e. a-st, samuti puudus ka vastav materjal silo valmistamiseks. Seega ilmneb käesoleval talvel möödapääsmatult toorsöödapuudus, mis takistab loomade söetmise otstarbekat korraldust.

Linna. Linasaak 1939. a. *Flax Crop.* jäi väiksemaks e. a-st, kuna kasvupind oli väiksem ja samuti ka keskmised ha-saadid. Linakasvupind oli 1939. a. 23 040 ha e. a. 23 390 ha vastu, s. o. 350 ha ehk 1,5% väiksem.

Linaseemet saadi 3,0 kv ha-lt e. a. 3,8 kv vastu, s. o. 21,1% vähem kui aasta varem. Linaseemnesaak ha-lt osutus kõrgemaks Pärnumaal — 4,4 kv ja madalamaks Saaremaal — 1,6 kv ha-lt. Linaseemne kogusaak kujunes 6 900 tn-le e. a. 8 900 tn vastu, s. o. 2 000 tn ehk 22,5% väiksemaks.

Linasaaki ha-lt riigi keskmiselt hinnati 2,7 kv-le e. a. 3,3 kv vastu. Linakiusaak ha-lt osutus kõrgemaks, samuti nagu seemnelgi, Pärnumaal — 3,8 kv, ja madalamaks Saaremaal — 1,5 kv ha-lt, kuid peale Saaremaa oli suur ja laialdane linakiu madalsaagi-valdkond P.-Eestis, võttes oma alla suurema osa Harjumaast ja laius sealt edasi läbi Järvamaa Viljandimaale.

Linakiu kogusaak kujunes m. a. 6 100 tn-le e. a. 7 600 tn vastu, s. o. 1 500 tn ehk 19,7% väiksemaks e. a-st. M. a. linakiusaak oli väiksem ka viimase 10 a. keskmisest, mis oli 8 000 kv. Viimase 10 a. jooksul väiksem 1939. a. linakiu kogusaagist oli linakiu kogusaak 1933. a., nimelt 5 200 tn.

Hein. Heinasaak 1939. a. *Hay Crop.* osutus väiksemaks kui aasta varem, olgugi et niitepind oli suurem kui e. a.

Põldheinapindaala oli kokku 219 938 ha e. a. 186 486 ha vastu. Suurenemine toimus peamiselt 3. ja enam aasta põldude alles-

jätmisega. Põldheina saadi riigi keskmiselt 17,4 kv ha-lt e. a. 36,2 kv vastu, seega oli 1939. a. põldheina ha-saak enam kui 50% väiksem e. a-st. Põldheinasaagid olid paremad riigi lääne ja põhja osas, kuna lõuna ja kagu osas osutusid ha-saadid madalamaks. Põldheina kogusaak kujunes 1939. a. 381 900 tn-le e. a. 676 000 tn vastu, s. o. 294 100 tn ehk 43,5% väiksemaks e. a-st. Söötaväärtuselt on vähenemine veelgi suurem, kuna talv hävitas põldheinast nistikutaimed, mis moodustab põldheinas väärtusilukuma osa.

Niitheina saak kujunes samuti nagu põldheinalegi väiksemaks e. a-st, olgugi et niitepind oli suurem kui aasta varem. Niitheina niitepind oli 1939. a. 927 969 ha e. a. 876 230 ha vastu, s. o. 51 739 ha ehk 5,9% suurem.

Niitheinasaak ha-lt kujunes madalamaks kui aasta varem, seepärast püüti niitepinna suurendamisega taotleda heina kogusaagi suurenemist ja niideti ka neid pindalasid, millised paremail heina-aastail oleksid vahest jäetud niitmata. Riigi keskmiselt kujunes niitheina ha-saak 1939. a. 9,5 kv-le e. a. 10,9 kv vastu, seega oli 1939. a. ha-saak 12,8% madalam e. a-st. Niitheinasaagid osutusid paremaiks Ida-Eestis ja kehvemaiks Lääne-Eestis. Niitheina kogusaak kujunes 877 100 tn-le e. a. 953 800 tn vastu, s. o. 76 700 tn ehk 8,0% väiksemaks e. a-st. Põld- ja niitheinasaagid kokku osutusid 370 800 tn väiksemaiks e. a. saakidest. Ühtlasi jäi ka suvivilja põhusaak, mida kasustatakse loomasöödana, väiksemaks kui aasta varem. Kõrressööda vähemsaagi tagajärjel kujunevad ka loomade söötmisel tunduvalt raskemaiks kui aasta varem.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

VÄLISKAUBANDUS DETSEMBRIS 1939. A.

FOREIGN TRADE IN DECEMBER, 1939.

Võrreldes 1938. a. det. on väliskaubanduskäive 1939. a. samal kuul suurenenud, kasvades 16,9 milj. kr-lt 17,4 milj. kr-le (3,0%). Väljavedu paisus 9,4 milj. kr-lt 10,3 milj. kr-le (9,6%), kuna sissevedu langes samal ajal 7,5 milj. kr-lt 7,1 milj. kr-le

(5,3%). Väliskaubandusbilanss andis 1939. a. det. 3,1 milj. kr-le ulatava väljaveo ülejäägi 1,8 milj. kr. vastu 1938. a. det.

Väljaveo tõusu põhjustajaks oli senisest suurem elusloomade ja toit- ning maitseainete kui ka toor- ja poolvalmismisainete eks-

Väliskaubanduskäive dets. 1938—39. a.

Turnover of December Foreign Trade, 1938—39.

	Detsember		I./I—31./XII		1938 = 100
	1939	1938	1939	1938	
	1000 kr. — In 1000 Kr.				
Väljavedu — Exports	10 251	9 356	118 217	103 928	113,7
Sissevedu — Imports	7 143	7 540	101 361	107 198	94,5
Käive — Turnover	17 394	16 896	219 578	211 126	104,0
Väljavedu ±					
Exports ±	+3 108	+1 815	+16 866	-3 270	
	1000 tn — In 1000 Tns				
Väljavedu — Exports	43	40	575	446	128,0
Sissevedu — Imports	21	29	354	405	87,4
Käive — Turnover	64	69	929	851	109,2

port. Teisalt esines tugev tagasimineik valmissaaduste väljaveos, kusjuures nimetatud ainete väljavedu jäi 1939. a. dets. tublisti väiksemaks kui 1938. a. samal kuul.

Valmissaaduste väljavedu langes võrreldes 1938. a. detsembriga 1,7 milj. kr-lt 0,9 milj. kr-le (45,9%), kuna toor- ja poolvalmisainete müük välisturgudele kasvas 3,6 milj. kr-lt 4,1 milj. kr-le (11,7%) ja elusloomade ning toit- ja maitseainete väljavedu 4,0 milj. kr-lt 5,3 milj. kr-le (31,5%).

Sisseveetud kaupadest on võrreldes 1938. a. langenud kõige enam toor- ja poolvalmisainete sissevedu. Valmissaaduste ost välisturgudekt jäi peagu 1938. a. tasemele, kuna elusloomade ja toit- ning maitseainete sissevedu on võrreldes 1938. a. dets. isegi suurenenud. Viimaste sissevedu kasvas 1,2 milj. kr-lt 1,3 milj. kr-le (6,1%), kuna toor- ja poolvalmisainete import langes samal ajal 1,8 milj. kr-lt 1,3 milj. kr-le (28,5%), kusjuures valmissaaduste sissevedu jäi 4,5 milj. kr-ga 1938. a. tasemele.

VÄLISKAUBANDUSE TULEMUSI 1939. A.

RESULTS OF FOREIGN TRADE IN 1939.

Võrreldes 1938. a. kasvas väliskaubanduskäive 211,2 milj. kr-lt 219,6 milj. kr-le (4,0%). Väljavedu suurenes 103,9 milj. kr-lt 118,2 milj. kr-le (13,7%), kuna sissevedu langes samal ajal 107,2 milj. kr-lt 101,4 milj. kr-le (5,5%). Väliskaubandusbilanss kujunes 1939. a. 16,9 milj. kr. võrra aktiiv-

seks 3,3 milj. kr. passiivse bilansi vastu 1938. a.

Väljavedu on võrreldes 1938. a-ga mitmel alal suurenenud — eeskätt toor- ja poolvalmisainete kui ka elusloomade ja toit- ning maitseainete osas. Vastupidiselt eelmisile osutas väljavedu valmissaaduste osas

Väliskaubandus peartühmade järgi.

Foreign Trade According to Principal Groups.

	Detsember				I./I—31./XII			
	ton		1000 kr.		ton		1000 kr.	
	1939	1938	1939	1938	1939	1938	1939	1938
VALJAVEDU — EXPORTS:								
Elusloomad, toit ja maitseained, joogid	2 968	6 351	5 253	3 996	63 796	65 190	54 311	48 560
Toor- ja poolvalmisained	38 467	29 258	4 059	3 642	451 740	327 838	44 958	35 314
Valmissaadused	1 527	4 013	929	1 717	59 852	53 180	18 942	20 063
Väärismetallid ja -kivid	0	—	0	—	0	0	6	1
KOKKU — TOTAL:	42 962	39 622	10 251	9 355	575 194	446 208	118 217	103 928
SISSEVEDU — IMPORTATION:								
Live animals, food products, sttm. and bever.	9 030	9 780	1 280	1 206	83 523	101 337	10 138	12 265
Raw- and semimanufactured materials	6 779	13 362	1 265	1 796	184 700	218 775	25 346	27 567
Manufactured materials	5 643	5 722	4 538	4 508	85 641	84 931	64 901	67 270
Precious metals and stones	0	0	40	30	5	2	966	296
KOKKU — TOTAL:	21 452	28 864	7 143	7 540	353 869	405 095	101 351	107 198

möödukad tagasiminekut, jäädes ca 1 milj. kr. võrra väiksemaks kui 1938. a. Võrreldes 1938. a. kasvav elusloomade ja toit-näing maitseainete väljavedu 48,6 milj. kr-lt 54,3 milj. kr-le (11,9%) ja toor- ning poolval-misainete väljavedu 35,3 milj. kr-lt 45,0 milj. kr-le (27,3%), kuna valmissaadusi müüdi välisturgudele 1939. a. 18,9 milj. kr. väärtuses 20,1 milj. kr. vastu 1938. a., see-ga 5,6% vähem.

Sisseveos võis märgata pidurdumistunnuseid juba 1939. a. algul, kuigi võrdle-

misi tagasihoidlikus ulatuses, kuid aasta viimasel veerandil sisseveo vähenemine oli ulatuslikum. Võrreldes 1938. a. osutas kau-pade sissevedu tagasiminekut kõigi kolme tähtsama rühma järgi. Elusloomade ja toit-ning maitseainete sissevedu langes 12,2 milj. kr-lt 10,1 milj. kr-le (17,3%), toor- ja pool-valmisainete sissevedu — 27,4 milj. kr-lt 25,3 milj. kr-le (7,4%) ja valmissaaduste sissevedu — 67,3 milj. kr-lt 64,9 milj. kr-le (3,5%).

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa kinnitatud projekti ja kirjelduse kohaselt.

■ Põllutööstusministeeriumi Riigimõisade Valitsusele, tema Sõmerpalu mõisas, Võrumaal, asetsevas ning ümberkorraldatud piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 6 töölit. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

■ Viru-Roela Kartuliühingule, Roela vallas, Virumaal, asetsevas ning ümberkorraldatud „Roela“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 5 töölit. Jõuandjaks aurumasin 45 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

■ Viitina Kartuliühingusele, Abja mõisas, Tartumaal, asetsevas ning ümberkorraldatud „Abja“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 4 töölit. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

■ A/s-le „Kemaks“, Tartus, Näituse 27, asetseva keemiatööstuse seadiste muutmiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab kuni 15 töölit. Jõuandjaks 3 el-mootorit koguvõimsusega 17 HJ. Toodetakse kampsolit, tämpentini, veini- ja viinaäädikaid, salpeetrit, ammoniakaaki, amüülalkoholi ning marja- ja puuviljaessentse.

■ Tallinna Linnavalitsusele, Tallinnas, Põhja pst. 27 asetsevas ning ümberkorraldatud Tallinna linna elektri jaama, katla- ja masinamajas töötamiseks. Ettevõttes töötab 340 töölit. Voolutootjaks on 5 turbo-

generaatorit 18 600 kw. Toodetakse elektrit Tallinna linna tarviduseks.

■ Tallinna Linnavalitsusele, Tallinnas, Põhja pst. 27 asetsevas Tallinna linna elektri jaamas garaažide ning tööliste riietus-, pesemis- ja einetamisruumide hoone ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks.

■ Tartu Klaasivabriku omanikele J. ja A. Grišakov'ile, Tartus, Teguri 47/49 asetseva klaasivabriku korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab kuni 80 töölit. Jõuandjaks 3 el-mootorit 8 HJ. Valmistatakse mitmesugust klaaskaupa.

■ J. Lehtmetšale, Piissi asunduses, Liiganuse vallas, Virumaal asetseva „Piissi“ jahu- ja saeveski ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab kuni 15 töölit. Jõuandjaks 4 veisiturbiini 120 HJ. Jahvatatakse teravilja ning saetakse metsa ehitusmaterjaliks.

■ A. Tedersoole Kiirovos, Meremäe vallas, Petserimaal, asetsevas ning ümberkorraldatud „Kiirovo nr.1“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 4 töölit. Jõuandjaks aurumasin 6 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

■ Vennad A. & R. Hoff'ile, Viljandis, Jaama 8, asetseva nahha- ja karusnahatööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks Majandusministeeriumi Tööstusosakonnaga poolt üllesseatud tingimustel. Ettevõttes töötab 52 töölit. Jõuandjaks diiselmootor 50 HJ. Pargitakse talla-, pinsoli- ning mitmesugust peal- ja karusnahka.

■ E. ja A. Oinasele, Tartus, Ropka, kr. nr. 13 üleviidud ning seal sisseseatud „Tehnik“ nimelises ehitus- ja metallitööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab kuni 60 töölisi. Jõuandjaks 2 el.-mootorit 10 HJ. Valmistatakse veslyarustuse, kanalisaitsiooni-, keskkütte- ja ventilatsiooniseadeid ning nende osi.

■ D. Pasternak'ile, Tartus, Kalevi 44/48 asetsevas ning ümberkorraldatud „Ent“ nimelises nõõbitööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 16 töölisi. Jõuandjaks elektrimootor 4 HJ. Valmistatakse loomaluust nõõpe.

■ T. Saar ja J. Põdrale, nende Tartus, Riia 3 asetseva „Estonia“ nimelise kudumisa- ja riidevärvmisttööstus ning villavabrikü ümberehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 60 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 30 HJ ja 15 el.-mootorit 37 HJ. Kraasitakse ja kedratatakse villa, kootakse riiet, hüvestatakse ja värvitakse lõnga ja kangaid.

■ N. Goldstein'ile tema Tallinnas, Viimsi 53 asetseva soolteetööstuse üleviimiseks Tallinna, Raevalle 3, ning seal ehitamiseks, korraldamiseks ning sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 32 töölisi. Jõuandjaks 3 el.-mootorit 5 HJ. Puhastatakse ning töötleatakse tapamajadest saadavaid toorsooli ja põisi.

■ Tallinna Linnavalitsusele, Tallinnas, Põhja pst. 27, asetsevas ning ümberkorraldatud Tallinna linna elektrijaama põlevkivilaohoones, triiphones, põlevkivilaadimisjaamas, laadimiskontoris, vagunite vintsiruumis, pumbamajas, veejahutajas, tiserite töötoas, katusealuses kuuris, tiserite töötoa kuur-laos, kaablivõrgu kuur-laos töötamiseks ning vana katlamaja plekk-korstna ja telliskivikorstna tarvituselevõtmiseks.

■ Tartu Klaasivabriku omanikele J. ja A. Grišakov'idele, Tartus, Teguri 47/49 asetsevas ning ümberkorraldatud klaasivabrikus töötamiseks. Ettevõttes töötab kuni 80 töölisi. Jõuandjaks 3 el.-mootorit 8 HJ. Valmistatakse mitmesugust klaaskaupa.

■ A/s-le „Transiit“, Tallinnas, Narva m. 13 ja 15 asetseva kudumistööstuse ümberehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmi-

seks. Ettevõttes töötab 87 töölisi. Jõuandjaks 24 el.-mootorit 39,5 HJ. Kootakse villast, puuvillast ja kunstiidriiet.

■ A/s-le „Tallinna liimi ja kunstväetise tehas“, end. Tofer, Tallinnas, Kadaka tee 8, tehase katlamaja korstna tarvituselevõtmiseks. Ettevõttes töötab 48 töölisi. Jõuandjaks 3 el.-mootorit 20 HJ. Valmistatakse kondiliimi, nahaliimi, rasva ja väetisaineid.

■ O. Haarmann'ile, Tallinnas, Telliskivi 12 asetsevas ning ümberkorraldatud metallitööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 12 töölisi. Jõuandjaks 6 el.-mootorit 14,8 HJ. Parandatakse masinaid ja ehitatakse tellimusele masinaid.

■ Eesti Kammivabrik „Estico“ omanikule M. Reich & Ko-le, Tartus, Teguri 26/28 asetsevas ning ümberkorraldatud kunstsarve- ja tselluloiditööstuses atsetooni-hoiukeldri tarvituselevõtmiseks.

■ A/s-le „A. Brandmann“ Tallinnas, Sakala 27/29, asetsevale ning ümberkorraldatavale kakao-, šokolaadi- ja kompvekitehasele varem-antud ajutise tegevusloa tähtaja pikendamiseks 1. VII 40.

■ R. Sergo & Ko-le, Tallinnas, Paljassaare tee 68 asetsevas ning ümberkorraldatavas kriiditööstuses kriidikuivatiste ja kahe settimisbasseini ehitamiseks.

■ A/s-le „Cotton“, tema Tallinnas, Põhja pst. 7 asetseva sukatööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 65 töölisi. Jõuandjaks 19 el.-mootorit 26,5 HJ. Valmistatakse puuvillast ja siidist sukki.

■ Viljandi linnavalitsusele, Viljandis, Uus 38, bensiinimüügi-automatjaama asutamiseks, õigusega hoida maa-aluses paagis kuni 2830 l. bensiini.

■ L. Saarnok'ile, Märjamaa alevis, Läänemaal, asetsevas ning ümberkorraldatud jahuja saeveskis töötamiseks. Ettevõttes töötab 10 töölisi. Jõuandjaks lokomobiil 40 HJ. Jahvatatakse teravilja ning saetakse metsa ehitusmaterjaliks.

■ K. Reinhold'ile, Tartus, Rebase 5 asetseva jalgrattatööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks Tööstusosakonna poolt ülesseatud tingimusil. Ettevõttes töötab 25 töölisi. Jõuandjaks 4 el.-mootorit koguvõimsusega 12,0 HJ. Valmistatakse jalgrattaid ning nende osi.

■ A/s-le Eesti Metsatööstus, Tallinnas, Falkpargi 4, temale saaduste müügiks vajaliku ajutise puuhoovi asutamiseks, Tallinnas, Juurdeveo 10. Ettevõttes töötab 8 töölisi. Jõuandjaks el.-mootor 3,4 HJ. Saetakse ning müüakse puid ning kütte- ja ehitusmaterjale.

■ Eesti Munaekspordile, Tallinnas, Pärnu m. 10, tema Tallinnas, Kalda 24 asetsevate laohoonete ja tööstusruumide korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab kuni 80 töölisi. Jõuandjaks 7 el.-mootorit 4,8 HJ. Sorditakse ning pakitakse mune.

■ Otepää linnavalitsusele, Otepääl, turuplatsil bensiinimüügi-automatjaama asutamiseks, õigusega hoida maa-aluses paagis kuni 6800 l. bensiini.

■ T. Tiilmann'ile, Tallinnas, Aasa 3, tema Tallinnas, Ülase 12 üleviidud ning ümberkorraldatud keemiatööstuses töötamiseks.

Ettevõttes töötab 5 töölisi. Jõuandjaks el.-mootor 4,9 HJ. Valmistatakse tehnilist seepi, pesusoodat, vankrimääret, tavotti, saapa ja nahamääret ning teisi keemiasaadusi.

■ Saare Maavalitsuse Teedeosakonnale Kuresaares, Pikk 30 bensiinimüügi-automatjaama asutamiseks, õigusega hoida maa-aluses paagis kuni 2500 l. bensiini.

■ A. Kreevald'ile, Tallinnas, Sõja 35 asetsevas ning ümberkorraldatud konservitööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab kuni 17 töölisi. Jõuandjaks el.-mootor 1 HJ. Valmistatakse kala- ning aedsaaduste konserve.

■ Igaste Kartuliühisusele, Igastel, Valgemaal, asetseva „Igaste“ piiritustööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 3 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 6 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÕITURG. — BUTTER MARKET.

Võihindade tase välisurgudel püsis m. n. e. n. tasemel. Väljaveetud võikoguste osatähtsuse muutuse tõttu üksikute turgude järgi noteeriti meie eksportvõihinnaks 208 s. kg, s. o. 1 s. kg kohta madalamalt kui e. n. Noteeritud hind (kehtib 14.—20. I s. a. sissetulnud või kohta. Tendents kindel.

Võrreldes eksportvõihindade kujunemist k. a. nähtub, et oleme välisurgudele saavutanud kõrgemat hinda kui m. a. algul. M. a. samal ajal noteeriti meie eksportvõihinnaks 178 s. kg, seega on praegune hinnamoteering

30 s. kg kohta, ehk 17% kõrgem kui e. a. samal ajal. Võrdluseks olgu tähendatud, et Taani ametlik Kopenhaageni võihinnamoteering oli m. n. 286 Tkr. m. a. sama aja 250 Tkr. vastu.

M. n. maksus või siseturul s. kg:

Tallinnas	lauavõi	215—221,	kõõgivõi	200—210
Tartus	„	215—221,	„	200
Valgas	„	„	„	190—205
Pärnus	„	215—220,	„	200—210
Rakveres	„	215—221,	„	200—210
Narvas	„	215—221,	„	—

KASEIINITURG. — CASEINE MARKET.

Kaseinihindade noteerimiskomisjoni koosolekul noteeriti 22. I kaseiinile endised hinnad, s. o. toorkaseiini I sordi hinnaks 24 s. kg ja II s. — 22 s. kg, kusjuures toorkaseiin

peab sisaldama kuivainet 36%. Vastavalt kuivainesisaldusele võib kujuneda kas kõrgemaks või madalamaks.

Kaseiiniturul valitseb kindel tendents.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekon- ja elussigade turul on tegevus külmade ilmade tõttu tagasihoidlik.

Hinnad püsisivad endisel tasemel. 22. I—28. I. s. a. maksavad Lihaekspordi ühistapa-

majad seakasvatatajaile peekonsigade eest järgmisi hindu senti kg:

Tapakaal	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
60—72 kg.	104	99	98	Sise-
55,5—59 „	99	95	89	turu-
72,5—75 „	99	95	89	hinnad
75,5—80 „	95	91	88	

TAPALOOMADE- JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Tapaloomade ja lihaturul jäi kauba pakumine, mis e. n. lõpul suurenes, m. n. tagasihoidlikumaks. Tagasihoidlikumat kaubapakumist põhjustasid peamiselt pakased ilmad, mis tõttu tapaloomade transportimine ja ka kauba turustamine on seotud raskustega. Kauba vähenemisega paranes veiseliha hind 2 s. ja sealihahind 3 s. kg-lt. Vasikate pakumine on hooaja lähenemisest tingitult näidanud päev-päevalt suurenemist, mispärast hind nõrgenes lahjemate juures kuni 10 s. ja rammusate juures kuni 5 s. kg-lt. Lammaste pakumine on juba mõni nädal väike ja hind püsib võrdlemisi kõrgel tasemel.

Nii maksus nädala, keskmiselt suurmitügil:

Suured pullid, rammusad 55—58 s. ja keskmised 53—55 s. liha kg.

Väiksemad pullid, rammusad 52—55 s., keskmised 51—52 s. ja lahjad 50—51 s. kg.

TOORNAHKADETURG. — RAWHIDE MARKET.

Toornahkadeturu seisundis püsib kindel tendents. Hinnas paranesid ainult hobusena had. 19. I s. a. Börsikomitee juures noteeriti toornahkade hindadeks 22. I — 28. I franko vastuvõtupunkt:

Veisena had, värsked I sort 90 s., II sort 80 s. ja III sort praaknahad 65 s. kg, soolatud nahad I sort 110 s., II sort 96 s. ja III sort praaknahad 82 s. kg.

Vasikana had, kuivad I sort, kerged, värskelt kuni 3,5 kg rasked kr. 4.80 tk, II sort värskelt raskemad kui 3,5 kg ühe kg händi kr. 1.55 ja III sort praaknahad kr. 3 tk.

Lambana had, I sort OJ kr. 4.10 tk., II sort J kr. 3.50 tk., III sort L kr. 2.75 tk., IV sort K kr. 2.25 tk. ja V sort praaknahad kr. 0.80 tk.

Elussigade hindadeks noteeriti kuni 120 kg rasked 72 s. eluskaalu-kg, 121—160 kg rasked 80 s. eluskaalu-kg ja üle 161 kg rasked 72 s. eluskaalu-kg.

Sead eluskaaluga 90—110 kg, sõltuvalt transpordivõimalusist, võivad minna ekspordiks kas elussigadena või tapetult.

Eluskaalu järgi maksusid suuremad pullid 33—36 s. ja väiksemad pullid 29—31—33 s. kg.

Lehad, nuumatud 60—65 s., rammusad 50—56 s., keskmised 43—48 s., lahjad 35—40 s. ja praak 31—35 s. kg. Eluskaalu järgi alates lahjadest 22—28—35—39 s. kg.

Mullikad, nuumatud 60—65 s., rammusad 52—55 s., keskmised 50—52 s. ja lahjad 40—48 s. liha kg.

Eluskaalu järgi 29—31—33—39 s. kg.

Lambad, rammusad 72—80 s., keskmised 63—70 s. ja lahjad 57—60 s. kg.

Ekspordilambaliha st makstakse k. n. 125 s. kg., eluskaalu alusel 54 s. kg.

Tapetud sead, noored peekonkaalulised ja rasvasead ühtlaselt 100—105 s., liha-sead 90—100 s. ja suured vanad emised 86—90 s. kg.

Hobusena had, I sort soolatud 17 kg ja üle ning värskelt 20 kg rasked ja üle kr. 13.— tk., II sort soolatud alla 17 kg ning värskelt alla 20 kg rasked kr. 9.— tk. ja III sort praaknahad kr. 5.— tk.

Tendents kõigil nahaliikidel kindel.

Karusloomanahkade turu seisund on püsiv. Hinnas paranesid veidi tuhkruga oravana had, kuma nirginahkade hind nõrgenes. 19. I s. a. Börsikomitee juures noteeriti karusloomanahkade hinnad 22. I — 28. I franko vastuvõtupunkt:

Jahi, täisväärtuslikud karusloomanahad — metsjänes kr. 0.50 tk., punarebane kr. 16.— tk., tuhkur (tõhk) kr. 7.— tk., nirk kr. 2.75 tk., orav kr. 0.70 tk., naarits kr. 18.— tk. ja mäger kr. 4.— t. Tendents püsiv.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Väliturgudel jätkus kanamunahindade nõrgenemine. Riiklikult kindlustatud hinna tõtu noteeriti meie eksportmunade hinnaks endine hind, s. o. 130 s. kg. Samuti jäi endiseks siseturumunade hind, s. o. 125 s. kg. Väikeste kanamunade hinnaks noteeriti 95 s. kg franko kogumispunkt. Tendents langev.

Et tibude saamist tänavu kevadel võimaldada linnukasvatajaile, seks alustati eeltöödega Eesti Linnukasvatajate Seltsi ja Keskliit „Eesti Munaekspordi“ poolt. Saksast tellitud suured haudemasinad pannakse tööle Viljandi, Pärnu, Haapsalu, Rakvere, Paide ja Helme munaühisuste juures, kust on võimalik tellida tibusid ja tarbe korral hautada tibusid välja oma kanade munadest. Neli haudemasinat läheb sugulavadesse ja paljunduspunkti-desse, millised levitavad oma majapidamisest saadud tibusid.

Haudejaamad saavad kanamune puhtatõuliste kanakarjade pidajailt. Kõik need majapidamised vaadatakse üle Eesti Linnukasvatajate Seltsi konsulentide poolt. Puhtatõuliste haudemunade eest maksavad haudejaamad alguses noteeritud hinna ning hiljem 5 s. lisaks igalt tervelt ja elujõuliselt koordineeritud tibult. Pruunidelt rood-ailendi kanamunadelt maksatakse lisa 8 s. iga elujõulise tibu kohta. Haudemunade vedu toimub haudejaama kulul. See-

ga on puhtatõuliste kanade pidajaile, kes varustavad haudejaamu, kindlustatud küllalt tasuv hind haudemunade eest.

Haudejaamad müüvad tibusid sama hinnaga, nagu tõulindude paljunduspunktid, nimelt 25 s. tibu eest. Kui haudemasinad jääb ruumi vabaks, võetakse vastu ka mitteliikmete kanamune hautamiseks, kusjuures tasu ei ületa 10 s. vastuvõetud kanamunalt. Selgi puhul on eesõigus neil kanapidajail, kel on puhtatõuline kanakari.

Haudemune müüvate majapidamiste registreerimine ja ülevaatus on käimas linnukasvatuse-konsulentide poolt. Samuti saatis „Eesti Munaekspord“ m. n. ringkirja munaühisusele, paludes asuda tibude tellimuste registreerimisele. Kui varaste tibude soovijaid leidub küllaldaselt, hakkavad haudejaamad juba veebr. tööle, nii et märtsi algul võivad olla esimesed tibud väljas. Muidugi peavad olema varaste tibude tellijail vastavad ruumid tibude kasvatamiseks. Tibude uut tüüpi kunstemad on katsetamisel „Eesti Munaekspordis“ ja tulevad veebr. müügile.

Siseturul maksusid m. n. kanamunad senti paar:

Tallinnas	18—18	Valgas	17—19
Tartus	15—20	Pärnus	17—18

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahindade noteerimiskomisjon noteeris 22. skp. Tallinna kohta lahtise piima eest endised hinnad, s. o. I valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 14 s. l. ja müügil piimatööstustele 13 senti liiter, II valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 12 s. l. ja müügil piimatööstustele 11 senti liiter. Piima järele on nõudmine hea.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes m. n. senti liiter.

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	18—20	—	15—17	14—15
Tartus	17—18	14—15	—	13—14
Narvas	16	—	—	13
Pärnus	18	14	—	13
Rakveres	17	—	—	13
Valgas	16	—	—	12
Võrus	—	—	—	12—13
Haapsalus	—	—	12	9

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Maailmateraviljaturgudel jäi seisund m. n. jooksul ligikaudu endiseks.

Rukkihinnaaks noteeriti m. n. keskmiselt Chicagos 70,31 c. buš. e. n. 70,75 c. vastu, s. o. 0,6% langust. Winnipegis noteeriti

riiti rukkihinnaaks m. n. keskmiselt 78,98 c. buš. e. n. 77,18 c. vastu, s. o. 2,3% tõusu.

Nisuhinnaaks noteeriti m. n. keskmiselt Chicagos 100,81 c. buš. e. n. 99,08 c. vastu, s. o. 1,7% kallim ja Winnipegis 86,95

c. buš. e. n. 86,30 c. vastu, s. o. 0,8% hinnatõusu.

Maisihinnaks noteeriti m. n. keskmiselt 53,40 c. buš. e. n. 57,80 c. vastu, s. o. 1% kallim.

LINATURG. — FLAX MARKET.

Belgia ja Hollandi linaturg on endiselt kindel ja hinnad on tõusnud õige kõrgele. Uue ostjana Belgia linaturule on ilmunud USA, kes võistlust teatud määral suurendab. Senini rahuldus USA liiri ketrustööstuse saadustega, kuid nüüd nähtavasti ei suudeta sel teel katta oma tarvidust täiel määral.

Erakordseist aegadest tingitult on ka mõned teised maad sunnitud korraldama ümber linase riide ja lõngaga varustamist. Nii on näit., Taanis pandud käima üks linaketrus- ja kudumisvabrik, mis senini seisis. Selle ülesandeks on ühes teise vabrikuga, mis praegu töötab, varustada siseturgu linase riidega. Toormaterjali saamise kindlustuseks on kavatsus sõlmida lepinguid talupidajatega 500 ha lina kasvatamiseks. Seksks tarviliku seemne muretsemine on praegu käsil.

P.-Prantsuses ehitatakse praegu mitmeid toorlinavabrikuid, peamiselt belgiaste poolt, et 1940. a. linasaagist võimalikult suuremat osa töötleda sisemaal.

Meie linaturgudele on viimaseil nädalail toodud vähe lina, sest erakordne külm takistas linaharimist kui ka turuletoomist. Seisund linaturgudel püsib endiselt kindlana.

Linahindade noteerimiskomisjoni koosolekul Tallinna Börsil 19. jaanuaril k. a. noteeriti linakokkuostuhinnad riiklike standard-sortide alusel franko kokkuostja ladu s. kg-ilt:

Võru- ja Põlva linnades Mujal Eestis

R	180	175
HD	171	166
D	162	157
OD	153	148
LOD	144	139
H	135	130
Takk I sort	119	
Takk II sort	109	
Takk III sort	97	
Takk IV sort	82	
Ehitustakk	15—20	

Tendents kindel.

Ühes linaga on tõusnud hinnas ka teised tekstiiltoorained; näit. hinnatakse USA-s džudihinna tõusu 162% ja Jugoslaavia kanep on tõusnud enam kui 100%. Nii oli sept. algul 1939. a. ropsitud kanepikuu hind 9—10 dm. kg-ilt, kuid aasta lõpul juba 19—20 dm. kg. Arvates siia juurde veel kallinenud veo- ja peaksid köievabrikud praeguste hinna-vahekordade juures tundma senisest suuremat huvi meie kodumaise kanepi vastu. Seepärast on tarvilik põllumeestel varuda kõik kanepiseeme kevadel külviks, et sobival mail suurendada kanepikasvatust ja rajada uut sisetulekuallikat, millega ühtlasi paneksime aluse ka kodumaise toormaterjali tootmisele oma tööstuse jaoks.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Praegukestvad ilmad on pidurdanud täielikult kartulite vedusid. Tallinna linna varustamiseks on senini jätkunud varemtoodud tagavaradest.

Väljaveoäride ladudes on mõnituhat tn eksportkartuleid, millest osa on võimalik realiseerida ka siseturul juhul, kui ilmad takistavad kartulite juurdevedu.

Raskusi on praegu kartulite saamisega ka piiritustööstusil. Osa piiritusvabrikuid lõpetas käesoleval hooajal töötamise. Enamus vabrikuid alustas tööd nov., mõned üksikud ka oikt.

Päevane valmistatud piirituskogus vabriku kohta on kõikkuv, sõltuvalt kartulitarklise sisaldusest ja vabriku suurusest. Tavaliselt

võiks arvestada vabriku kohta ühe segadisega töötades päevas kuni 400 l. piiritust. Seega, kuluks riigi poolt tellitud piiritusnormi valmistamiseks vähemalt 4 kuud. Vabrikud, millised valmistavad ülenormipiiritust, töötavad 5 kuud ja rohkem.

Tärglisvabrikuis lõppesid jaan. I poole kartulitagavarad, ühes sellega lõpetati ka

tärglise valmistamine. Tavaliselt alustavad tärglisvabrikud tööd kevadel, nii pea, kui avaneb võimalusi kartulite ostmiseks.

Üksikuist kohtadest saadud teateil on m. n. erakordsed külmad teinud kartulikuhjadele liiga. Müidugi edaspidi, kui ilm soojenevad, selguvad külmakahjud lähemalt.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Turg on kestva külma tagajärjel endiselt vaikne. Kaupa on turul vähe ja hinnad püsivad m. n. tasemel. Väikesel määral on müügil ka värsket salatit, millest küsitakse 4—4.50 kr. kg, ja tomateid, millede hind on 6.— kr. kg.

Aedsaaduste hinnad noteeriti 19. I järgmiselt:

Õunad, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta, ilma riikliku juurdemaksuta, franko kokkuostupunkt, talisordised I valik 32 s. kg ja II valik 27 s. kg. Tendents püsiv.

Sibulad, eksportkõlblikud, pakkimisku-

ludeta, franko kokkuostupunkt 20 s. kg. Tendents kindel.

Jõhvikad, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta, franko kokkuostupunkt 30 s. kg. Tendents kindel.

Konservkurgid, eksportkõlblikud, franko ladu Tallinn ca 5 kg. neto plekktoosides kr. 2.60. Tendents elavam.

Tallinna turul maksusid 22. I:

	s. kg.		s. kg.
Õunad	25—65	Peet	15—20
Jõhvikad	45—50	Porgand	15—20
Sibulad	30—35	Hapukapsas	30—35
Peakapsas	20—28	Salat	400—450
Kaalikas	15—18		

KALATURG. — FISH MARKET.

M. n. valitsenud külma tõttu oli kalaturg väga vaikne. Kalaturul puudusid müüjad kui ka ostjad.

Nädala viimasel päeval seisund paranes kauba rohkuse kui ka nõudmise suhtes. Kuid vaatamata külmale, arenes kalastus siiski osaliselt Pärnu lahes ja ka Peipsil, millised vee-
kogud on kaetud kindla jääkattega.

Toodangus esines paiguti rahuldavalt vimba ja ahvenat ning väikesel kogusel ka koha. Siseturule paigutati väiksem osa, kuna suurem osa paigutati lattu väljaveoks.

Kalureile maksti Pärnu lahe rannikul II valiku kohast 75 s. kg, vimmast 25—27 s. kg ja haugist 40—45 s. kg; Peipsi rannikul I valiku kohast kuni 100 s. kg, haugist 55—60 s. kg, ahvenast I valik 35 s. kg ja II valik 12—13 s. kg.

Tallinna turul oli müügil rohkesti vimba 40—45 s. kg ja ahvenat, suuruse järgi 25—60 s. kg. Teisi kalasorte oli müügil väiksemal

kogusel hinnaga: koha 100—150 s. kg, haug 60—90 s. kg, latikas 45—70 s. kg, luts 35—40 senti kg.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s/kg:

	Tallinnas, 20. I	Tartus, 20. I	Narvas, 20. I
Angerjas, värsk	240—280	—	—
Koha, I valik, "	120—150	100—130	120—140
Koha, II valik, "	100—120	—	—
Siig, "	100—140	120—130	100
Haug, "	60—90	50—80	75—80
Latikas, "	45—70	30—65	—
Ahven, "	25—60	18—45	25—40
Säinas, "	—	25—35	—
Särg, "	—	20	—
Rääbis, "	55—60	60	—
Luts, "	35—40	35—40	45
Räim, "	30—40	45—50	—
Tursk, "	20—25	—	—
Tursafilee, "	55—60	—	—
Vimb, "	40—45	40—50	—
Kiisk, "	—	20—25	—

Räime- ja tursakaubanduses kauba vähesuse tõttu tegevus vaikne. Räimehind Tallinna turul 35—45 s. kg, Tartus 45—50 s. kg; tursk 20—30 s. kg, tursafilee 55—60 senti kg.

Kalakaubahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 22. I k. a. noteeriti järgmised värske kala kokkuostuhinnad:

1. Koha, värske eksportkõlblik a) alates kaal 1—3 kg kr. 0.95, b) pikkus 38 sm. — 1 kg raskus. kr. 0.70.

2. Haug, värske eksportkõlblik a) merehaug — kr. 0.55, b) järvehaug — kr. 0.53.

3. Ahven, värske eksportkõlblik a) kaal 60—150 g kr. 0.18, b) kaal alates 150 g kr. 0.30.

4. Tursk, värske, eksportkõlblik a) sula kaal alates 1 kg kr. 0.11, b) roogitud ilma peata kaal alates 600 g-st kr. 0.22.

Hinnad franko rannik. Tendents kõigil kalasortidel kindel.

INFORMATSIONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

15. jaanueril 1940. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i>		1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	40 823 376,30	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	1 276 038,89
välisraha	3 990 945,93	3. Eritagavarakapital	4 122 866,94
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	1 285 637,87	4. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		a) pangatähed liikvel	60 147 675,—
kaubavekslid	20 436 062,10	b) jooksvad arved:	
põllumajandusl.	2 352 824,06	valitsuse	15 191 809,47
metsatööstusl.	19 330,—	pankade	10 538 588,48
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>		teised	4 422 837,19
valitsusele	—	5. Muud passivad. — <i>Other Liabilities</i>	30 148 182,12
teistele *)	21 333 503,37		24 657 234,16
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable</i>			
<i>Property and Equipment</i>	8 449 149,21		
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	31 611 217,27		
	<u>125 352 046,11</u>		<u>125 352 046,11</u>

Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: } 49,74%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 749 379,91
Includes Ekr. 749.379,91 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

HOLLAND.

Hollandi sõjaaegne väliskaubandus.

Dutch Foreign Trade in War-Time.

Hollandi väliskaubandusstatistika sept. kokkuvõtte, millisest on jäänud välja paar viimast kuupäeva, kusjuures on võetud sisse eelmise kuu paar viimast päeva, ei kajasta täiel määral sõjamõjusid. Seevastu ilmnisid sõjamõjud okt. väliskaubanduses täiel määral. Teise sõjakuu 124 milj. fl. suurune sissevedu, olles vaid napilt väiksem aug. omast, ületas 18 milj. fl. sept. vastavad arvud, mis on aga hooajaline nähtus. Sealjuures suurenes sissevedu Belgi-Luxemburgist 3 milj. fl., ulatudes 23 milj. fl., ja Saksast — 12 milj. fl., ulatudes 41 milj. fl. Seevastu väljavedu, mis sept. 60 milj. fl-ga moodustas vaevalt 70% aug. väljaveost, vaatamata hooajalisile mõjudetele, langes okt. 52 milj. fl-le.

Suur-Saksa ja Belgia-Luxemburgi osatähtsus Hollandi väljaveos on jäänud endiseks; seevastu väljavedu neisse maisse, millistega puudub ühendus maa- ja siseveeteid kaudu (eriti Inglise, Holl.-India ja P.-Am. Ühendriigid) on vähenenud 30 milj. fl-lt 18 milj. fl-le. Märkimisväärne on väljaveokoguse suurenemine 668 milj. kg-lt sept. 747 milj. kg-le okt. Iga väljaveetud tn. keskmise väärtuse langemine 99 fl-lt 70 fl-le näitab, et okt. veeti välja vähemväärtuslikke kaupu. Tegelikult kahanes valmis-tööstustoodete väljavedu 257 milj. kg-lt 247 milj. kg-le, kuna suurenes toorainete ja poolvalmissaaduste väljavedu. Käesoleval juhul on tegemist hooajalise muutusega väljaveokoostises.

Sisseveo järsk suurenemine koos väljaveo samaaegse kahanemisega on põhjustanud Hollandi kaubandusbilansi passiivsuse tõusu 40 milj. fl-lt 72 milj. fl-le. Kui sept. 62,6% sisseveost kaeti väljaveoga, langes see kattemäär järgmisel kuul 42%-le. Sellest kaubandusbilansi passiivsuse suurenemisest on puudutatud eriti Hollandi peavarustajad — Saksa ja Belgia-Luxemburg, kes etendasid peaosa sisseveo suurenemisel okt. Hollandi sisseveo ülekaal Saksa suhtes kahekordistus, suurenedes 16 milj. fl-lt 33 milj. fl-le, ning Hollandi

ja Belgia-Luxemburgi vahelise kaubavahetuse saldo passiivsus suurenes suhteliselt veelgi enam — 7 milj. fl-lt 17 milj. fl-le.

Esialsed väliskaubanduse kokkuvõtted nov. kohta näitavad, et sissevedu on tõusnud 23 milj. fl. võrra 157 milj. fl-le, väljavedu 25 milj. fl. võrra 75 milj. fl-le. Seega ületab Hollandi nov. sissevedu enam kui 30% e. a., kuna väljavedu on 30% madalam vastavast kogusest m. a. Seega jätkus nov. Hollandi kaubandusbilansi passiivsuse suurenemine, tõustes 82 milj. fl-le.

Kaubavahetus 3 sõdiva suurriigiga suurenes 3. sõjakuul: sissevedu vastavaist riigest suurenes 50 milj. fl-lt okt. 57 milj-le, ning väljavedu nimetatud riigesse — 20 milj-lt 30 milj. fl-le. Hollandi sisseveo suurenemine sõdivaist riigest ositub peagu võrdselt kõigi 3 riigi vahel; väljaveo suurenemisel etendab peaosa Inglise turumahu suurenemine, kuhu müüdi 17 milj. fl. eest 11 milj. fl. vastu okt.

Nov. väljaveo suurenemist võib küll vaevalt pidada tildiseks ja kaugeleulatuvaks väljaveo paranemise tunnuseks. Inglise deviiside kokkuhoiutahtest tingitult otsus piirata peekoni- ja võitarvidust umbes poole võrra normaalsest tabab valusalt Hollandi väljavedu. Hollandi väljavedu Inglise suurenes alates 1929. a. 7 milj. kg-lt 36 milj. kg-le 1938. a. ning 1939. a. 11 kuu jooksul oli see 42 milj. kg. Kuna 80% Hollandi võiekspordist suundus Inglise, asetab või väljaveo piiramine Inglise hollandi võimajanduse raskesse olukorda. Sama olukord esineb ka peekonikaubanduse alal. Inglise on viimaste aastate jooksul piiranud peekoni sissevedu Hollandist 50 milj. kg-lt 25 milj. kg-le 1938. a. Järjekorraline peekoni sisseveo piiramine Inglise poolt poole võrra sunniks Hollandit vähendada oma peekonitoodangut 12,5%. Hollandi väljavedu Inglise raskendab ka üleveoriisikost tingitud tonnaži pakkumise vähenemine.

Neist raskusist ülesaamiseks otsitakse vahendeid. Nii nõuab Hollandi piimandusette-

võtete häälekandja juba nüüd siseturu avardamist võiga võistlevate rasvainete müügi piiramise näol.

Hollandi kaubandusbilansi igakuist normaalset, keskmiselt 31 milj. fl. suurust, passiivsust oli võimalik tasakaalustada maksebilansi teise poole aktiivsusega, mispärast tavaliselt nõudmine hollandi vääringule ületas

pakkumise. Transiitkaubanduse ja sadamalinade kaubandusliku läbikäigu katastroofiline langemine on toonud kaasa sissetulekute vähenemise jõudlusilt. Juhul, kui ei osutu võimalikuks suurendada sissetulekuid muil aladel (näit. kapitalidest Holl.-Indias), on Holland sunnitud oma maksebilansi tasakaalustamiseks piirama sissevedu.

Hollandis kavatsusel majandusliku kaitse fondi loomine.

Netherlands Plan Fund for Economic Protection.

Riigi majandusliku kaitse finantseerimiseks esitati parlamendile majandusliku kaitsefondi loomise seaduse eelnõu.

Põhjendusena toob valitsus ette, et sõjaolukorra kestuse ajal on tehtud erilisi korraldusi majanduslikuks kaitseks toitainete ja loomastõõda alal, samuti ka tööstuse varustamise alal toorainetega. Need korraldused kokku moodustavad majandusliku kaitse juhtimise aluse, milledega seotud kulutusi kaeti senini erakorralise krediidiga 60 milj. fl., tõstes seda hiljem 160 milj. fl., samuti ka põllumajanduse

kriisifondist saadud summadega. Säärase finantseerimismeetodi jätkamine olevat aga soovimata osalt tehnilisil, osalt seaduslikel põhjusil.

Valitsuse poolt ettepanud majandusliku kaitse fondist tuleksid katmisele kõik riigi majandusliku kaitse vajadusiks tehtud kulutised. Fondil oleks kaks kassat: 1. põllumajandus-, toitainetemajanduse ja kalanduskassa ning 2. kaubandus-, tööstus- ja laevanduskassa. Senine põllumajanduse kriisikassa tuleks kaotamisele.

SAKSA. Saksa-Leedu kokkulepe juriidilise abiandmise kohta tolliasjades.

German-Lithuanian Agreement for Legal Advice on Tariffs.

10. I k. a. kirjutati välisametis alla Saksa-Leedu kokkuleppele juriidilise abiandmise kohta tolliasjades. Kokkulepe jõustus 15. I 40 koos Meemeli vabasadama avamisega. Sellega

lõppesid Saksa-Leedu 22. III 39 lepingu art. 3 ja vahepeal ratifitseeritud Saksa-Leedu 20. V 39 vabasadama lepinguga seoses peetud läbirääkimised.

SVEITS.

Toitainete koduste tagavarade soetamine Šveitsis.

Rationing of Household Food Supplies in Switzerland.

M. a. kevadel alustas Šveitsi majandusdepartemang aktsiooni tähtsamate toitainete koduste tagavarade soetamiseks sõja puhuks igas perekonnas kui ka hotellides, pansionides, restoranides, jne., kuni 2 kuu tarvituse piirides. Nende tagavarade soetamine oli esialgselt fakultatiivne. Kuid arvestades ametlikult poolt antud seletusi, milliste järgi sõja puhul oli kavatsatud küsimuses olevate toitainete müügi seismapanek kuuks või kaheks, andis tagavarade soetamise aktsioon küllalt tulemusi. Aug. keskpaiku tehti mainitud koduste tagavarade moodustamine sunduslikuks ja pärast sõja puhkemist pandi vastavate toitainete müük seisma kaheks kuuks, nii et üldine toitainete-kaartide süsteem teatavate tähtsamate

toitainete kohta võidi panna kehtima alles 1. nov. m. a.

Dets. osutus võimalikuks lubada teatavaid hõlbustusi toitainete ratsioneerimise alal, mõningate toitainete (kaunviljad ja jahu), vastastamise näol ratsioneerimisest. Seda on võimaldanud nende saaduste suurenenud sissevedu, vaatamata sõjast tekkinud raskusile transpordi alal.

Määrusega 28. XII 39 tehti majandusdepartemangu poolt taas korraldus ratsioneeritud toitainete koduste tagavarade soetamiseks kuni 2 kuuks, milleks jaanuaris antakse välja erilised „tagavarakaardid“. Ühes sellega on, nagu m. a. nähtud ette, et hiljem vastavate toitainete müük pannakse ajutiselt seisma

kuni 2 kuuks. Valitsusasutiste eesmärgiks on suurendada toitainete tagavaru seega kogu maal, mis on eriti tähtis juhul, kui Šveits peaks nii või teisiti sattuma sõjakeerisesse, või kui sõja laiemisega ühendusolud välismaadega peaksid halvenema. Siinjuures tuleb tähendada, et praegu oluline osa Šveitsi toitainete kui ka toorainete sisseveost toimub Marseille ja Geenua sadama, eriti viimase kaudu.

UNGARI.

Sõjamajanduslikke korraldusi Ungaris.

War Economic Regulations in Hungary.

Valitsuse otsusega korraldati taas rukkii ja õlleodra maksimaalhindu. Kui varem määrati hinnad vastavalt transpordi teostamisele lähtekoha järgi, võetakse nüüd rukkihinna määramisel arvesse tootmiskohta. Uued maksimaalhinnad on vastavalt tootmiskohale 13,60—15,55 pengöt 100 kg. Hooaegseid juurde-makse teostatakse endise korra järgi. Õlleodra hinnaks määrati ühtlane hind franko Budapest, sõltuvalt mihusest 20,10—22,35 pengöt 100 kg. Uued maksimaalhinnad kehtivad koguste suhtes üle 15 tn.

Vastavate määrustega laiendati sundmajandust reale untele saadusile. Nende hulka kuuluvad mitmesugused metallid, kanep, lina, toordžuu ja džuidijätted.

Hindadekomissari otsusega kõrgendati kummikaupade hindu alates 1. I 40 10—25%. Sa-

P.-AM. ÜHENDRIIGID.

Sõjakonjunktuur USA majanduses. — *Economic Influence of War, in the U. S. A.*

Euroopa sõjast tingitult on elavnemine mitmes tööstusharus tõstnud Ühendriige majandusliku toodangu indekseid. Terasetoodang tõusis Ühendriiges 1939. a. 46 milj. tn-le võrreldes 28 milj. tn. 1938. a. Autotoodang ulatus sel aastal 3 600 000, kuna 1938. a. oli see 2 500 000. Malmi sulatati 11 kuu jooksul 28 milj. tn., 1938. a. vastaval ajavahemikul — 16,5 milj. tn., sõetoodang oli 352 milj. tn. 310 milj. tn. vastu 1938. a. Tööpinkide ja masinate tööstuse indeks tõusis m. a. 9 kuul 170 1938. a. 115 vastu, saavutades juulis rekordseisu — 231.

Ametlike andmete järgi tõusid tööstuslike ühingute tulud 1939. a. 9 kuul 728 milj. dol., ulatudes e. a. vaid 428 milj. dol.

Toitainete koduste tagavarade soetamisel on tehtud samasugune erand nagu m. a. vae-seile perekonnile, kellel ei ole ainelist võimalust tagavarade soetamiseks. Neil perekonnil tuleb tagavarakaardid tagasi anda ja nende tarvis on nähtud ette müügikeeluajal eriliste kaartide väljaandmine, nagu toimus ka m. a. sept. ja okt.

muti on lubatud kõrgendada tekstiilkaupade hindu vastavalt sisseveetud toorainete kallinemisele.

Kindlustusasutiste asutamise keeldu pikendati edasiseks 3 aastaks, s. o. kuni 31. XII 42.

Arvestades loomasööda puudust suurendati segamisvahetekorda nisuga 75%-le ja rukkiga 70%-le. Alates 1. veebr. seatakse sisse veel 3 ühtlast leivatüüpi.

Ametlikel andmeil hakkab põllutööstuse-ministerium maksma väiketalunikele juurde sigade nuumamiseks üle 150 kg 10 pengöt sealt ja teisile põllunduslikele käitisile sigade nuumamiseks üle 170 kg 14 pengöt sealt.

Nahatööstusele toorainete hankimiseks asutati a/s. põhikapitaliga 50 000 pengöt; a/s-il on monopoli iseloom.

Esialgsete andmete järgi jäi ekspordikogus 1938. a. tasemele — 3 miljard. dol. Kuid pärast Euroopa sõja algust muutus Ühendriige väliskaubandusstruktuur suuresti. Kasvas ekspord Ladina-Ameerika riigesse, kus Ühendriigid saavutasid esikoha Inglise ja Saksa ees. Ühendriige kaubavahetus Saksaga lakkas peagu täielikult. Ekspord Inglise ja Prantsusse jäi endiseks (lennukite ja muu sõjamaterjali ekspord suurenes, kuna mõningate kaupade ekspord vähenes). Autoriteetsed ameerika majandusteadlased arvestavad, et Ühendriikide ekspordi areng Inglise ja Prantsusse sõltub Euroopa sõja iseloomust.

Kogu tööstusliku toodangu maht 1939. a. kasvas 25%, kuna samal ajal tööliste arv tööstuses kasvas vaid 7%.